

Bunker- og militærmuseer

Interesserer du dig for militærhistorie, så har jeg skruet en oversigt sammen over interessante steder at besøge i Dannevang (og lidt om Norge). En del af stederne egner sig også til at tage familien med og f.eks. lære børnene lidt om historien. Flere steder er der gode faciliteter for medbragt madkurv.

Foruden de nævnte museer er der ubemandede udstillingsbunkere flere steder i landet, bl.a. ved Bulbjerg, ved Oddesundbroen og i Hvide Sande, ligesom mange frilandsinstallationer eller 'vilde' bunkere – vestkysten er jo spækket med bunkere – er værd at besøge, f.eks. det fra Olsen Bande filmen kendte batteri ved Vigsø, der nu efterhånden er næsten opslugt af havet.

En komplet oversigt over WW2 bunkere i Danmark får du her. Se under Forsvarsenheder: https://www.atlantikwall.dk/atlantikwall_danmark.asp

Oversigten er tænkt som inspiration og en hjælp til planlægning af besøg. Den er uden tvivl endnu mangelfuld, da den for det meste omfatter steder, jeg selv har besøgt, men du er meget velkommen til at sende forslag, du mener hører hjemme på listen – og også gerne med en kort beskrivelse og et selv-taget foto til illustration.

Send til milhist@wartraveller.eu, så får vi med tiden en god, brugbar oversigt!

Indhold:

Bunker- og militærmuseer.....	1
Nordjylland	2
Midtjylland.....	6
Vestkysten	7
Sønderjylland	11
Øer ved Vestkysten	12
Sjælland.....	13
Fyn, Langeland og Bornholm	16
Norge.....	20
Gode råd	22
Mere info	23
Specielt om Berlin.....	23

Nordjylland

FYRVEJ 59, 9990 SKAGEN

Vi begynder i toppen med bunkermuseet, der er startet af lokale ildsjæle, og som efterhånden har mere end ti år på bagen. Det er indrettet i en tidligere sanitetsbunker på Skagens Gren. Ikke så omfattende, men med mange spændende detaljer. Bestemt et besøg værd, hvis du er på de kanter, og Grenen, hvor to have mødes, er jo spændende i sig selv. Fotoet er taget i 2008 og viser de to initiativtagere.

<http://www.skagen-bunkermuseum.dk/>

UNDERSTEDVEJ 21, 9900 FREDERIKSHAVN

Fortet har en dobbelt krigshistorie, idet det under Anden Verdenskrig var en tysk befæstning, der skulle beskytte Frederikshavn og det fik den samme rolle under den Kolde Krig, nu som en dansk militær installation. Et meget spændende sted at besøge; helt specielt står kanonerne endnu i deres bunkere og udsigten fra Pikkerbakken er fantastisk.

<http://www.kystmuseet.dk/bangsbo-fort/>

FYRET 2, 9850 HIRTSHALS

10. Batteri ved Hirtshals er et spændende, om end nok lidt overset sted. Det er et intakt tysk kystbatteri (minus bevæbningen) med mange 'vilde' bunkere samt flere, der er restaureret og kan beses på en rundvisning. Giver et godt indtryk af layoutet af et tysk kystbatteri inklusiv løbegange, og et besøg kan bestemt anbefales. Gode forhold for medbragt madkurv inde og ude.

Tip: Nord for byen, i industrikvarteret, ligger der også mange spændende bunkere i 9. Batteri.

<http://vhm.dk/museerne/bunkermuseet/>

MOLEVEJ 29, 7730 HANSTHOLM

Danmarks vel nok mest kendte bunkermuseum, beliggende midt i Nordeuropas største fæstningsanlæg. Museumsbunkeren er velrestaureret og spændende og området udenom byder på 'vilde' bunkere, du selv kan udforske. Det gamle ammunitionstog, der kører gennem nogle af bunkerne, er et hit hos unge og gamle. Et absolut must-see.

Gode forhold for medbragt madkurv inde og ude.

<https://bunkermuseumhanstholm.dk/>

Når du nu er på de kanter, så kan det betale sig at køre forbi **UDSTILLINGSBUNKEREN BULBJERG**, der fungerede som observationspost i forbindelse med 38 cm batteriet i Hanstholm. Der er indrettet en plancheudstilling i bunkeren og der er etableret fine toiletforhold.

<https://bit.ly/3K5I5n1>

KYSTCENTERVEJ 11, 7680 THYBORØN

Museet henvender sig specielt til den maritimt interesserede og fortæller om verdenshistoriens største søslag, Jyllandsslaget under Første Verdenskrig. Den tilhørende Mindepark [billedet] illustrerer gribende enkelt slagets materielle og menneskelige omkostninger; 25 sænkede krigsskibe og over 8500 dræbte søfolk.

<https://www.seawarmuseum.dk>

SKYDEBANEVEJ 22, 9000 AALBORG

Alle drenge fra otte til 80 vil elske at gå rundt mellem jagerfly og tanks, morterer og motorcykler og meget andet militært isenkram i den originale, tyske vandflyver-hangar. Forpladsen er spækket med kanoner og køretøjer, man gerne må kravle på og i den gamle kommandobunker fortælles stedets historie.

Gode forhold for medbragt madkurv.

<http://www.forsvarsmuseum.dk/>

VESTRE FJORDVEJ 81, 9000 AALBORG

Museet, som tidligere hed Marinemuseet, kalder sig nu Maritimt Oplevelsescenter og har gjort meget ud af at skabe familievenlige omgivelser med legeplads og mange arrangementer for børnene. Derudover har man nogle unikke attraktioner, bl.a. ubåden 'Springeren', en motortorpedobåd og meget mere. Et godt sted til en udflugt med børn.

Gode forhold for medbragt mad inde og ude. Gasgrill til rådighed.

<https://springeren-maritimt.dk/>

HYS! ADRESSEN ER HEMMELIG!

REgeringsANlæg Vest har ikke noget med Præsident REAGAN at gøre – og dog. Anlægget, der også kaldes Regeringens og Kongehusets Atombunker blev bygget tidligt [1963-68] i den Kolde Krig i hvilken den amerikanske præsident senere, i 1981-89, spillede en ikke ubetydelig rolle.

Der er tale om et kæmpemæssigt bunkeranlæg 60 meter under Rold Skov. Anlægget blev dekommissioneret i 2012 og et par år efter frigivet til museumsbrug. Siden har det af uransagelige grunde taget år efter år at få bunkeren gjort klar til offentligheden, men efter de seneste forlydender, skulle det ske i ... måske 2022. Vi krydser fingre!

Har du svært ved at vente så længe, så kan du evt. investere i bogen 'Danmarks dybeste hemmelighed', der gennemgår anlægget i alle detaljer.

Den fås her: www.reganvest.dk

<https://nordmus.dk/u/regan-vest/>

Midtjylland

De 5 år

RESEN GAMLE SKOLE, MARIENLYSTVEJ

I et interview i Avisen Skive siger initiativtagerne det selv; *"Der skal nok være en hel del mennesker i og omkring Skive, der ikke ved, at vi har et museum som ovennævnte..."*. Jeg kan jo så kun tilføje, at det også er nyt for mig, endskønt museet angiveligt har eksisteret i 13 år ;-)

Museet kalder sig 'Besættelses og Modstandsmuseum', men det er også alt jeg på stående fod kan sige om det. Tag ind og kig på det, hvis du er på de kanter! Og kom gerne med en tilbagemelding ☺

<http://www.de5aar.dk/155640394>

MATILDE FIBIGERS HAVE 2, 8000 ÅRHUS C.

Efter en gennemgribende renovering åbnede Besættelsesmuseet igen i 2021. Det skulle have været i 2020, 80 året for Besættelsen, men Corona kom også der i vejen. Det tidligere lidt 'støvede' museum er blevet interaktivt, og her virker det faktisk godt. De vigtigste artefakter er bevaret i montre, men er nu krydret med en fortløbende fortælling, når du - med en ny WW2 identitet - bevæger dig gennem udstillingen. Absolut værd at besøge.

[Fotoet viser Gestapos hovedkvarter i Århus, i dag Kvindemuseet. Besættelsesmuseet ligger lige om hjørnet.]

<https://www.besaettelsesmuseet.dk/>

GJESSØVEJ 40 D, 8600 SILKEBORG

Selve museet er indrettet i en mandskabsbunker ikke langt fra Silkeborg Bad, og rummer bl.a. mange 'jordfund', våben og andet, der er fundet i området. Derudover er der mange bunkere gemt i skoven rundt omkring, et par af dem ret store, så det er sted, hvor du skal huske lommelygten – og udvise passende forsigtighed.

<https://www.silkeborgbunkermuseum.dk/>

Vestkysten

LUFTHAVNSVEJ 1, 6900 SKERN

Museet, der tidligere var relativt beskedent, er for nogle år siden udvidet med ganske mange kvadratmeter, således at der nu er plads til en lang række flytyper; bl.a. en Supermarine Spitfire og en F104 Starfighter, der tidligere havde base på Flyvestation Aalborg. Over 50 maskiner fra før Første Verdenskrig til i dag er udstillet.

Udendørs legeplads (med flyvemaskiner) og borde og bænke hvor medbragt mad kan nydes.

<http://flymuseum.dk/>

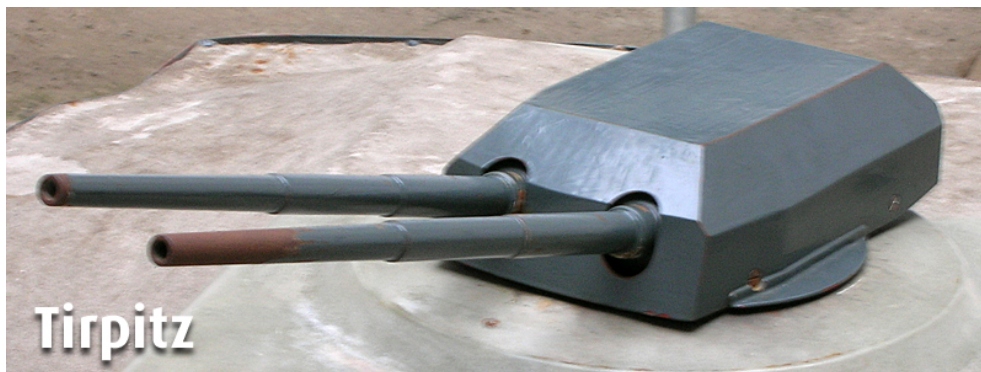
INDUSTRIVEJ 18, 6840 OKSBØL

Lå tidligere i selve Varde og var et klassisk museum, hvor våbnene var udstillet i montre og displays. Museet er siden mit besøg flyttet til Oksbøl, hvor det er slået sammen med Pansermuseet. Jeg må se at komme på de kanter denne sommer. Billedet er fra det gamle museum.

Museet har en større samling kampvogne og andre køretøjer, samt udstilling af blankvåben og skydevåben fra forskellige 1945 og frem. Det er museets formål; ” at medvirke til at formidle det danske panservåbnets historie.”

<http://www.pansermuseet.com/>

<https://vardemuseerne.dk/museum/varde-artillerimuseum/>

TIRPITZVEJ 1, 6857 BLÅVAND

De to store bunkere ved Blåvand var oprindeligt tænkt som et svært kystbatteri med kanoner af samme type som dem i Hanstholm; 14 tommer eller 38 cm, til beskyttelse af Esbjerg Havn. Imidlertid kom byggeriet sent i gang, og der var problemer med at transportere de tunge kanonløb [120 tons] over Ribe Å, så batteriet blev ikke bygget færdigt inden krigen var slut.

I 2017 blev man færdig med moderniseringen af det ’gamle’ bunkermuseum, så Tirpitz stillingen nu fremtræder som multi-formidling af forholdene omkring Vestkysten, hvoraf krigen kun er en del. Jeg har endnu ikke haft lejlighed til at besøge det nye museum.

Der er tilsyneladende en café.

[Fotoet viser en model af hvordan museumsbunkeren ville have set ud, hvis den var blevet færdig; med et dobbelttårn af samme type som på slagskibet ’Bismarck’]

<https://vardemuseerne.dk/museum/tirpitz/>

Tarp Bunkermuseum

TARP BYVEJ 131, 6715 ESBJERG

Tarp Bunkermuseum, der har til huse i en mandskabsbunker tæt ved Esbjerg, har efterhånden fire år på bagen og er blevet en attraktion med mange besøgende. Jeg har ikke selv været der endnu, men om nogen her har, så lad os høre. Fotoet er fra Wikipedia.

Også Tarp Bunkermuseum kan tilsyneladende byde på en café.

<http://www.bunker75665.dk/>

Gedhusmuseet

HERNINGVEJ 48, 7470 VIBORG

I 2019 faldt min vej forbi museet, der ligger ved indkørslen til Flyvestation Karup i en bygning, der godt kunne ligne den gamle Hovedvagt. Museet selv består mest af fotos, plancher og forskellige genstande fra flyvestationens historie, og formidles - om ønsket - af en af de medarbejdere, der selv har en fortid på stationen.

Museet har en mindre udstillingshal med bl.a. cockpits fra F100 og Draken og forskellige andre effekter; alt i alt hurtigt overset, men rigeligt den 20,- værd, man forlanger i entre.

Hvis du har blot *den mindste interesse i bunkere*, så snyd imidlertid ikke dig selv for at gå ned i 'baghaven' Her ligger en R622 [gruppebunker for 20 mand], hvor det ene opholdsrum er fuldt restaureret som det måtte have set ud under krigen - inklusiv en gammel radio, der spiller tysk musik og taler! Det alene er turen værd, hvis du er på de kanter!

<http://www.karupflymuseum.dk/>

Skanderborg Bunkerne

KINDLERSVEJ 6, 8660 SKANDERBORG

Lad mig med det samme bryde sammen og tilstå, at jeg aldrig har været inde i museet, der er beliggende i samme skov, hvor der holdes 'Smuk Festival', kun set det udefra. Området er betagende skønt og kan sagtens begrunde en tur i sig selv, men jeg håber, museet er åbent næste gang jeg kommer forbi.

<http://www.museumskanderborg.dk/luftwaffes-hovedkvarter>

FLUGT

PRÆSTEGÅRDSVEJ 21, 6840 OKSBØL

Forventes at åbne i sommeren 2022: Museum er angiveligt tilegnet de tyske flygtninge i Danmark efter Anden Verdenskrig. Mere her, når jeg ved mere. Tjek hjemmesiden for yderligere information og følg evt. deres facebook side.

<https://www.facebook.com/FLUGT-Refugee-Museum-of-Denmark-2163860337053402/>

<https://vardemuseerne.dk/museum/flugt/>

Sønderjylland

Zeppelin- og Garnisonsmuseum

GASVÆRKVEJ 1, 6270 TØNDER

I 2019 lykkedes det mig endeligt at komme forbi museet i åbningstiden. Det består dels af en udstilling i to etager, det er velorganiseret og interessant, samt et 'roderum' med alskens udstyr, der ikke er klargjort til udstilling endnu – og det er faktisk også interessant ☺

Museet fik i 2019 et større beløb fra Jyllands Postens fond, så det må vi formode snart udmønter sig i nye tiltag: <https://jyllands-posten.dk/kultur/ECE11293970/zeppelinprojekt-i-toender-faar-millionbevilling/>

Desværre er alle mine fotos fra besøget blevet pist-væk, så derfor får I et fra dengang, det var en operativ base for Zeppelinere.

<http://www.zeppelin-museum.dk/>

Historiecenter Dybbøl Banke

DYBBØL BANKE 16, 6400 SØNDERBORG

Jeg har ikke været på Dybbøl Banke historiecenter siden børnene var små, men jeg husker det som et meget spændende og aktivt sted, som min dengang tiårige søn var vild med. Historiecenteret fortæller om krigen i 1864 og har efter hjemmesiden at dømme stadig mange aktiviteter for børn. Uden tvivl et godt familiested og et sted at lære om danmarkshistorien.

<http://1864.dk/>

Frøslevlejren/Fårhuslejren

LEJRVEJEN 83, 6330 PADBORG

Lejren ved den dansk-tyske grænse blev bygget som en fangelejr for danske modstandsfolk; et kompromis med den tyske besættelsesmagt, der skulle forhindre, at danskere blev sendt i tyske koncentrationslejre. Efter krigen blev rollerne byttet om, og lejren, der nu blev kaldt Fårhuslejren, kom til at huse danske, der havde været i tysk sold.

Lejren står velbevaret og er i dag et museum over besættelsen og modstandskampen.

<https://natmus.dk/museer-og-slotte/froslevlejrens-museum/>

Øer ved Vestkysten

Fanø i Atlantvolden

BUNKER FOR 'DONAU 60', ET INFRARØDT 'RADARSYSTEM'

Der er tilsyneladende kommet et bunkermuseum på Fanø, siden jeg var der sidst, og det lyder jo spændende. Desuden er der rigtig mange 'vilde' bunkere (omkring 400). På den nordlige del af øen kan man finde både stillingerne, hvor de kanontårne, der nu står på Koldkrigsmuseum Stevnstøtten, stod under Anden Verdenskrig, og der er en meget fin Flakstilling.

<http://www.fanoe-i-atlantvolden.dk/>

En oversigt over bunkere på Fanø: <http://www.havstien.dk/3370396>

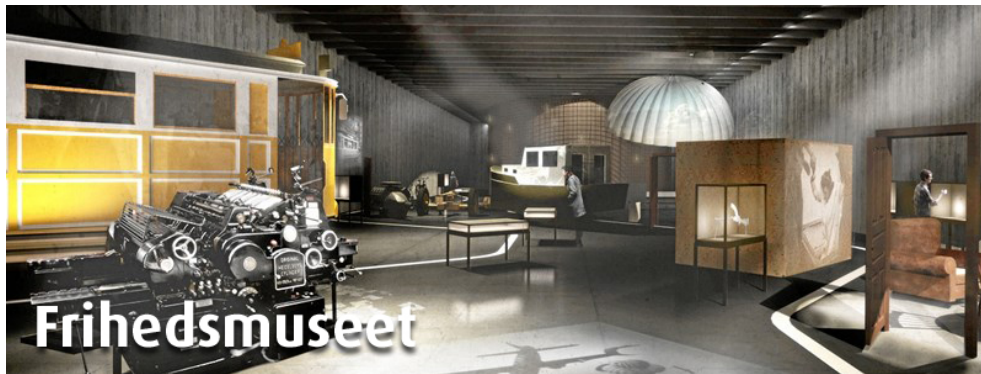
RØMØ

Jeg mener faktisk, at der er en 'udstillingsbunker' på Rømø, men jeg kan p.t. ikke finde noget om den. Spørg på det lokale turistbureau.

Oversigt over bunkerne på Rømø:

<http://www.avlg.dk/RoemoeStillingerIntroduktion.htm>

Sjælland

ESPLANADEN 13, 1263 KØBENHAVN

Museet brændte jo som bekendt i 2013; en endnu uopklaret, påsat brand. Alle effekter blev angiveligt reddet og et nyt museum – Museet for Danmarks Frihedskamp 1940-45 – åbnede i 2021.

Det nye museum har fået en noget blandet modtagelse, hvor flere mener, at ånd og kerne er gået tabt i forsøget på at formidle til et 'moderne' publikum. F.eks. skulle kun et fåtal af de oprindelige effekter nu være udstillet. Da jeg ikke selv har været der (endnu), kan jeg ikke bidrage til diskussionen.

Billedet er fra Wikipedia.

<https://natmus.dk/museer-og-slott/frihedsmuseet/>

TØJHUSGADE 3, 1220 KØBENHAVN K.

Da jeg i sin tid så Tøjhusmuseet, som det dengang hed, første gang, var det en støvet affære, med række efter række af montre med sabler, pistoler og uniformer i en uendelighed, der nok kunne henrykke en militærteknisk nörd, men som fik de fleste andre til at gabe. Museet er imidlertid blevet tunet kraftigt op, bl.a. ved hjælp af multimedie tiltag, samtidig med at mange af de gamle museumsstykker er bevaret og det henvender sig nu til et bredere publikum. For et par år siden blev det tidligere Orlogsmuseum indlemmet i Krigsmuseet.

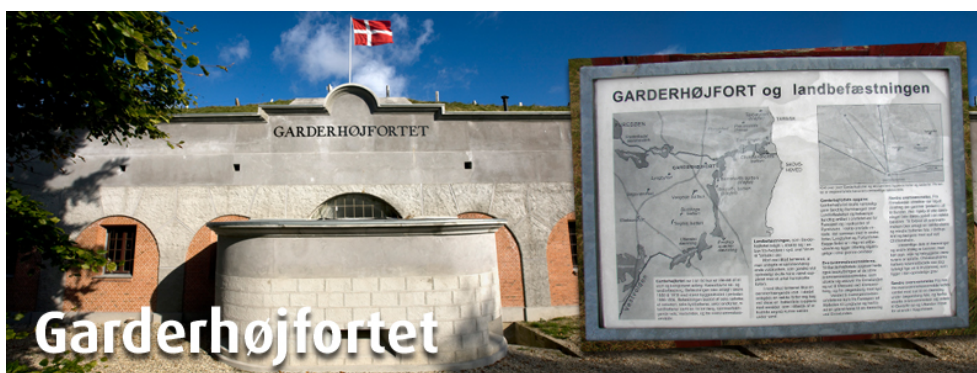
<https://natmus.dk/museer-og-slott/krigsmuseet/>

HENRIK GERNERS PL. 1, 1439 KØBENHAVN

Skibene må vel nærmest ses som et flydende, maritimt museum, der omfatter fregatten Peder Skram (billedet), ubåden 'Sælen' og Missil-torpedobåden 'Sehested', som man alle kan komme ombord på. Samtidig er Flådestation Holmen jo et sted, der osrer af historie, så det er nok et besøg værd.

<https://www.skibenepaaholmen.dk/>

GARDERHØJFORT 4, 2820 GENTOFTE

Københavns Befæstning, opført i den sidste halvdel af 1800-tallet, er en omfattende sag, der strækker sig over et stort område. Jeg har kun besøgt Garderhøjfortet og det kan bestemt anbefales.

Garderhøj: <https://garderhojfort.dk/>

Hvad angår den øvrige del af det omfattende anlæg, så er den officielle hjemmeside p.t. 'nede' af en eller anden grund. Jeg tjekker jævnligt, men i mellemtiden kan du få lidt oplysninger her:

<https://slks.dk/fortidsminder/koebenhavns-befaestning>

Der afholdes en årlig Befæstningsdag på den sidste søndag i september, hvor ellers lukkede områder er åbne og der er reenacting osv.

Også deres website oplever tilsyneladende problemer p.t., men hold øje med dagspressen og facebook, og ellers vend tilbage her senere på året.

FLADHOLTEVEJ 18, 4200 SLAGELSE

Igen et museum, jeg endnu ikke har haft lejlighed til at se, men bedømt på deres tilstedeværelse på facebook synes det at være et aktivt museum med mange forskelligartede tilbud til publikum, bl.a. forskellige typer markeder.

Hjemmesiden angiver, at museet råder over Danmarks største private samling af militærkøretøjer.

<https://bit.ly/2XxGuNT>

KORSNÆBSVEJ 60, 4673 RØDVIG

Der er uden tvivl sket meget siden jeg besøgte Stevnsfortet i 2005, så mine indtryk er nok lidt 'rustne'. Bl.a. er der senere kommet et besøgscenter, hvor historien fortælleres og man kan sikkert også få en kop kaffe. Fortet, der jo er en kold-krigs installation, er gravet dybt ned i klinten og bevæbnet med bl.a. gamle 150 mm kanoner fra det tyske skib 'Gneisenau'. De stod tidligere på Fanø og beskyttede indsejlingen til Esbjerg.

Da jeg var der, blev vi lukket ned i det underjordiske på egen hånd, men nu er der kun adgang under guidede ture, som åbenbart med fordel kan bestilles online i forvejen.

<https://www.oesm.dk/koldkrigsmuseum-stevnsfort/>

Fyn, Langeland og Bornholm

Fyns Militærhistoriske Museum

ODENSE KASERNE, SDR.BOULEVARD 21, 5000 ODENSE C

Fyns Militærhistoriske Museum ser spændende og omfattende ud, men jeg har ikke været der, så jeg kan ikke rigtig sige noget om det. Påregner et besøg i sommeren 2022 (om Corona vil).

<https://www.milmus.dk/>

Odense Bunkermuseum

KRAGSBJERGVEJ 99, 5230 ODENSE

2019 gav lejlighed til et besøg på Odense Bunkermuseum, hvor vi fik en meget interessant rundvisning og fortælling om denne kommandocentrals virke i fredstid, og hvis Tredje Verdenskrig var brudt ud; alt sammen af en tidligere politimand, der havde gjort tjeneste i anlægget gennem mange år. Absolut en god oplevelse, hvis du er på de kanter!

<http://www.odensebunkermuseum.dk/>

Besættelsesmuseum Fyn

LUFTHAVNVEJ 136, 5270 ODENSE N

Et for mig endnu uset museum (jeg var på Fyn i 2019, men ak; der var kun åbent om søndagen). Du må ty til hjemmesiden for yderligere oplysninger – og jeg må se at komme til Fyn igen i en ikke al for fjern fremtid..

<http://besaettelsesmuseumfyn.dk/>

NØRREGADE 21, 5300 KERTEMINDE

Under den Kolde Krig blev der i al diskretion oprettet et antal kommando-centraler landet over, hvorfra byrødderne skulle kunne administrere deres område i relativ sikkerhed. Disse blev en efter en nedlagt efter Murens fald i 1989, men enkelte er af lokale ildsjæle omdannet til museer, hvor historien fortælles.

<https://www.visitkerteminde.dk/koldkrigsbunker-kerteminde-gdk1102137>

ADRESSE: KONTAKT +45 62 24 31 75

Ollerupbunkeren synes at være en tysk luftbeskyttelsesbunker fra Anden Verdenskrig. Den er istandsat og drives af lokale, og må vel nærmest betegnes som en udstillingsbunker. Der tages ikke entre. Se websitet for detaljer.

Foto fundet på nettet.

<http://www.ollerupbunkeren.dk/?id=1>

VOGNSBJERGVEJ 4, 5935 BAGENKOP

Jeg var en tur forbi Langelandsfortet i 2007 og har kun godt at sige om det. Selvom det er et 'koldkrigsfort' af samme generation som Stevnsfortet, så er de meget forskellige. Langelandsfortet er ikke gravet ned i klippen sådan som sin sjællandske 'bror', men består af et antal (4) kanonstillinger med tilhørende bunkere – bygget af Danmark, men tydeligt efter tysk forbillede. Kanonerne er også tyske 150 mm, og billedet viser ammunitionselevatoren.

Man kan også se et jagerfly fra østblokken (Polen, hvis jeg husker ret) og en ubåd, men meget mere kan jo være kommet til siden jeg var der.

<http://www.langelandsfortet.dk/>

ARSENALVEJ 8, 3700 RØNNE

2021 gav mig lejlighed til en tur til Bornholm (for første gang, i øvrigt) og jeg så selvsagt alt, hvad der havde med militærhistorie at gøre.

Forsvarsmuseet er en pænt lille museum med mange interessante effekter, der dækker militære aktiviteter på øen, fra middelalderen til i dag. Bag hovedbygningen ligger, hvad der ligner en rundkirke, men som faktisk er en militær 'bunker'

<http://formus.dk/>

Bornholmertårnet
STRANDMARKSVEJEN 2, 3730 NEXØ

Jeg havde knap hørt om denne tidligere tophemmelige NATO installation og lyttepost mod øst under den Kolde Krig, før jeg besøgte stedet, men det var en stor oplevelse – og en fantastisk udsigt!

70 meter rækker tårnet op i luften, det er faktisk lige så højt som Pikkerbakken i Frederikshavn, og du kan vælge at tage de 400 trin, hvis du er i god form, eller, som jeg, at tage elevatoren.

I bygningerne ved tårnets fod finder du en udstilling om den Kolde Krig, og en original MIG 15 jager, der blev fløjet til øen af en flygtende polsk pilot.

<https://www.bornholmertaarnet.dk/>

I øvrigt; hvis du tager til Bornholm, så skal du ikke snyde dig selv for de to kanonbunkere ved Dueodde. De blev projekteret inden Nazityskland overfaldt Rusland, men opgivet, da Østersøen derefter jo nærmest blev et tysk indhav. Bunkerne blev støbt, men 38 cm kanonerne af samme type som Hanstholm blev aldrig monteret.

Spørg om vej ved receptionen i Bornholmertårnet.

Norge

Egentlig skulle oversigten kun omhandle danske museer, men der findes et par stykker lige på den anden side af Kattegat, som jeg synes, det er synd ikke at henlede opmærksomheden på. Hitlers 'Atlantvold' strakte sig jo fra Nordkap i Norge til den spanske grænse og omfattede mere end 15.000 bunkere, hvoraf en god slat ligger i Danmark og Norge.

I Hanstholm og ved Kristiansand i Norge blev der bygget to store kanonbatterier, hver bestykket med fire 380 mm kanoner af samme type som på slagskibet Bismarck. Hensigten var, at de skulle kunne kontrollere indsejlingen til Kattegat – og dermed til Østersøen, der på den måde nærmest blev et tysk indhav.

KROODDVEIEN, 4624 KRISTIANSAND S, NORGE

380 mm kanonen på Møvik Fort er blot en af mange ting, der er at se på stedet. Som i Hanstholm, så er bunkeren fuldt restaureret og monteret med det originale udstyr, bl.a. en analog 'computer' til ildledning.

De danske kanoner blev skåret op til skrotjern efter krigen [dvs., der står et kanonløb i Hanstholm], mens kanonerne i Kristiansand for en tid indgik i det norske kystforsvar inden anlægget blev dekommissioneret i 1959. I 1993 blev Møvik Fort åbnet for offentligheden og fungerer i dag som et bunkermuseum. Det specielle ved stedet er selvfølgelig, at de også har en fuldt intakt kanon at vise frem.

Har man set Bunkermuseum Hanstholm, og var man behørigt imponeret, så anbefaler jeg, at man tager turen over vandet til Norge og ser deres kanon og museum også. Området er i øvrigt – som Norge i almindelighed – billedskønt, så der er mere end kanoner og bunkers at kigge på.

<https://bit.ly/2OF5f8r>

Ny Hellesund Kystfort

NORGES LILLE GIBRALTAR

En af de lange og dystre klippegange, der fører til en kanonstilling (indsat). Og nej, gangene er ikke oplyste, det er bare blitzen, der lyser op, så husk lommelygten.

Når man nu er i Kristiansand, og talen er på det billedskønne, så kan blot én overnatning give lejlighed til at besøge et helt unikt sted, kendt som 'Norges Gibraltar'. Det er en lille ø, Helgoya, ud for kysten, hvor man har hugget en befæstning ud i klippen, og det er en fantastisk oplevelse at udforske de lange gange og kanonstillingerne [kanonerne, franske 105 mm magen til dem, der stod i Hirtshals, står der endnu] og den ubeboede og næsten Tolkien-agtige lille klippeø.

Man kommer dertil ved at tage postbåden fra Høllen og har så dagen til sin rådighed, inden båden afhenter en igen om aftenen.

<http://www.sogneguiden.no/norsk.asp?txt=hellesund>

Festung Austrått

KANONERNE FRA GNEISENAU

Kanontårnet og bunkeren under det er tilgængelig året rundt ved forudbestilt besøg med guide. Det er som at være inde i et slagskib - og det er man jo næsten også.

Har man mange dage til sin rådighed, så er Festung Austrått i nærheden af Trondheim også en spektakulær oplevelse. Tårnet med tre 280 mm kanoner stammer fra det tyske slagskib 'Gneisenau' og er helt intakt og funktionsdueligt. Det er monteret ligesom på slagskibet, dvs. et underjordisk tårn på fem etager med ammunitionselevator osv., der drejer sammen med kanonen.

Har du været på Stevnsfortet, så har du jo set sekundær armeringen, to stk. 150 mm tvillingtårne, fra Gneisenau.

<https://www.forsvarsbygg.no/no/festningene/finn-din-festning/austratt-fort/>

<https://www.forsvarsbygg.no/no/verneplaner/landsverneplan-for-forsvaret/trondelag/austratt-fort/>

<https://www.battlefieldsw2.com/marine-kystbatteri-oerlandet.html>

VERDENS STØRSTE KANON

Adolfkanonen og Trondenes Fort i sne, fotograferet af kurator Harald Isachen, der også har skrevet en glimrende bog om stedet. Området er fortsat i militært brug, men rundvisninger arrangeres.

Allerøverst oppe, ved Harstad, ligger endnu et fuldt monteret batteri med fire 16 tommer [40,6 cm] kanoner, det kraftigste artilleri, der er tilbage nogetsteds i verden. Jeg har desværre aldrig været der, da det er lidt uden for Alfarvej. Der findes en facebook side med samme navn.

<https://www.forsvarsbygg.no/no/festningene/finn-din-festning/trondenes-fort/>

VisitNorway har denne side: <https://www.visitharstad.com/ting-a-gjore/adolfkanonen-sightseeing-p4954583>

Der er også en facebook gruppe, Adolfkanonens Venner: <https://bit.ly/3q84iIX>

Anmeldelse af Harald Isachens bog: <https://bit.ly/3HNngdX>

Spørgsmål til ovenstående, så skriv til mig på: milhist@wartourist.eu

Gode råd

Museumsbunkere er sædvanligvis rengjorte og oplyste og frembyder ingen farer, men i det omliggende terræn er der også ofte 'vilde' bunkere, der står, som de har gjort siden krigen og som kan være spændende at udforske.

Udvis altid fornøden forsigtighed, hvis du træder ind i en 'vild' bunker. Vægge og fremspring flytter sig ikke, hvis du banker hovedet ind i dem, og der kan være gamle installationer, der kan udgøre en fare. Der kan også nemt være (dybe) huller i gulvet og niveauforskelle. Nogle har vand i bunden, så husk gummistøvlerne. Lad være med at gå derind, hvis du ikke

tydeligt kan se gulvet gennem vandet. Undersøg altid et rum, før du slipper børnene derind.

En lommelygte er et 'must', hvis du vil se nærmere på en bunker, *og helst også en i reserve*. En pandelampe er også en god ide. Nogle bunkere er ret store, og går lygten ud, så kan det have sine risici at famle sig vej ud.

Læs om stedet forinden, så får du mere ud af besøget. De fleste bunkermuseer har en folder med beskrivelse af området.

Og et tip: De fleste bunkere ligger i naturskønne omgivelser, så det bliver måske nemmere at lokke familien med, hvis du sørger for en god madkurv.

Mere info

Den ultimative (danske) side for bunkernørder hedder **Atlantik Wall** [www.https://www.atlantikwall.dk/] og byder på et væld af informationer, tegninger og fotos. Et rigtig godt værktøj til seriøs planlægning.

Jeg har en dansksproget hjemmeside, der dog ikke er opdateret gennem flere år. Imidlertid er der en del fotogallerier og information, der måske kan være nyttig. Den hedder **Krigsturist** og beskæftiger sig mest med Atlantvolden. Der er også en engelsksproget, som, meget opfindsomt, hedder **War Traveller**.

Du finder begge på min side www.wartraveller.eu, hvor der også er en del artikler på engelsk og dansk.

Specielt om Berlin

I de senere år har jeg interesseret mig for Berlin, som magtcentrum både under den Anden Verdenskrig og under den Kolde Krig. Jeg har en dedikeret facebookside, den hedder **Berlin 1919 - 1989** og er engelsksproget. Du må dog gerne kommentere/stille spørgsmål på dansk.

Denne oversigt vil blive opdateret løbende. Kommentarer og eventuelle rettelser/tilføjelser er meget velkomne. Skriv til milhist@wartraveller.eu

/Dan